

Adresát:
Krajský úřad Středočeského kraje
Zborovská 11
150 21 Praha 5
ID datové schránky: keebyyf

Odesílatel:
Okrašlovací spolek čelákovický
nám. 5. května 2055
250 88 Čelákovice
ID datové schránky: jugarip
www.celakovice.org

Čelákovice 9. 5. 2022

Věc: Žádost o prošetření postupů orgánu ochrany přírody vedoucích k nedostatečnému zajištění ochrany území tzv. mokřadu Žabák

Popis předmětného území

Předmětným územím s pomístním názvem Mokřad Žabák rozumíme plochu o celkové rozloze cca 18,5 ha ve Středočeském kraji, na katastrálním území Lysá nad Labem (parcely: 3262, 3268/1, 3269, 3270/1, 3271/1, 3271/2, 3272/13, 3272/15, 3272/2, 3272/3, 3610, 3611/1). V širším okolí intenzivně využívané zemědělské krajiny se jedná o ojedinělé území s příznivým dopadem na hydrologické a mikroklimatické podmínky přilehlého okolí. Funguje jako rozlivová oblast přilehlého toku v období s vyššími srážkami, zajišťuje na poměrně velké ploše i průsak vody do podzemí a je biotopem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

Na území Mokřadu Žabák proběhly v roce 2019 a zejména v roce 2020 botanické a zoologické průzkumy, které dokládají výskyt a rozmnožování celkem 47 zvláště chráněných druhů. Dosud bylo zaznamenáno 189 druhů cévnatých rostlin, dále 5 druhů obojživelníků, 2 druhy plazů, 79 druhů ptáků a 8 druhů savců. Ze zjištěných taxonů patří dle zákona o ochraně přírody a krajiny (114/1992 Sb., dále jen „ZOPK“) 6 druhů do kategorie kriticky ohrožený, 22 do kategorie silně ohrožený a 19 do kategorie ohrožený (viz přílohy 1–5). Nálezy jsou zaznamenány v Nálezové databázi ochrany přírody AOPK ČR.

Domníváme se, že momentálně nejvhodnější možnou ochranou takového území stále zůstává vyhlášení lokality nebo alespoň její části jako registrovaný významný krajinný prvek dle § 6 ZOPK (viz doporučení AOPK ČR, příl. 2) a pro její vyhlášení je dostatek věrohodných údajů.

Vývoj návrhu na územní ochranu předmětného území

Z výše uvedeného panovala v předchozích dvou až třech letech snaha o zajištění ochrany komplexu mokřadních biotopů. Mezi 8. a 20. 6. 2020 tak hned několik subjektů (příl. 6–10) podalo podnět na registraci významného krajinného prvku Odboru výstavby a životního prostředí MěÚ Lysá nad Labem (dále jen „OVŽP“) podle § 6 zákona č. 114/1992 Sb. Dne 30. 6. 2020 správní orgán sdělil, že *v současné době vyhodnocuje předložené podklady a jelikož se jedná o zvláště složitý podnět, předpokládá, že bude znát výsledek do 90 dní (§ 83 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb.) a o výsledku bude informovat*. Teprve až 15. 1. 2021 po urgenci vedoucí OVŽP sdělila, že MěÚ Lysá nad Labem, Odbor výstavby a životního prostředí **nebude** „mokřad Žabák“ registrovat jako VKP (<https://www.celakovice.org/2021/02/17/organ-ochrany-prirody-v-lyse-nad-labem-nehce-vyhlasit-registraci-vyznamneho-krajinného-prvku-zabak>). Takové zdůvodnění považoval Okrašlovací spolek čelákovický vzhledem k výskytu vysokého počtu zákonem chráněných druhů za nedostatečné, a proto dále podnikal kroky pro dostatečnou ochranu území.

Mezitím se na podnět HERPETA, z.s., směřujícího k vyhlášení přírodní památky na předmětné lokalitě, Krajský úřad Středočeského kraje (dále jen „KÚSK“) vyjádřil ve svém dopise z 22. 3. 2021 (mylně v roce 2020, č.j. 027103/2021/KUSK, sp. zn. SZ-027103/2021/KUSK/2, příl. 16) ve smyslu, že *veřejný zájem na ochraně přírody a krajiny není jediným z oprávněných zájmů a územním plánem města Lysá nad Labem jsou do zájmového území umístěny zejm. silniční obchvat města a částečně přeložka železniční trati – tzv. Všejsanská spojka. KÚSK uvádí, že vyhlášení zvláště chráněného území by nerespektovalo názor nadřízeného orgánu a s ohledem na výše uvedené by tedy nebylo ani v souladu s popsányými základními zásadami činnosti správního orgánu a chráněnými zájmy* a konstatuje, že *nebude ve věci zřízení přírodní památky v lokalitě Mokřad Žabák činit žádné kroky*. Zároveň dodává, že *to však z jeho strany neznamena rezignaci na diskusi a hledání optimálního řešení pro ochranu přírodní hodnoty tohoto území, přítomných ohrožených druhů a jejich biotopu. V rámci očekávaných řízení o zásazích do tohoto území, jakož i jednáních s orgány kraje, hodlá uplatňovat požadovanou působnost v rámci druhové ochrany podle § 49 a § 50 zákona č. 114/1992 Sb., a případně navrhopvat některá kompenzační opatření*. Není však z toho již patrné, jakým způsobem toto hodlá KÚSK naplňovat, přitom ze studie Beleco vyplynulo, že **charakterem i biologickou hodnotou lokalita nepochybně splňuje podmínky pro vyhlášení přírodní památky**.

Chtěli jsme samozřejmě dále znát vývoj kolem celého území, a tak jsme 21. 7. 2021 podali žádost o informace (příl. 17). Rozhodnutí OVŽP z 16. 8. 2021 o odepření našeho práva na poskytnutí informací (příl. 18) jsme úspěšně napadli 30. 8. 2021 (viz rozhodnutí KÚSK z 7. 10. 2021 pod č.j. 111761/2021/KUSK, sp. zn. SZ-111761/2021/KUSK/3, příl. 19). Čekali jsme téměř další dva měsíce bez výsledku na vyjádření OVŽP, a proto jsme 5. 12. 2021 vznesli stížnost/odvolání na neposkytnutí informací o životním prostředí a o svobodném přístupu k informacím a opětovně podali žádosti o informace (příl. 21). Žádali jsme mj. o zaslání veškeré dokumentace, kterou vede OVŽP k vyhlášení registrovaného krajinného prvku příp. vyhlášení maloplošného chráněného území dle ZOPK (viz § 14, § 36, § 38, § 40, § 77a) na předmětném území.

Odpověď OVŽP nás nemile překvapila (příl. 22). Od našeho posledního podnětu orgán ochrany přírody pro ochranu území neučinil nic, co by vedlo k ochraně předmětného území, a dokonce panuje důvodné podezření, že svým jednáním OVŽP aktivně přispěl k tomu, že zde proběhly škodlivé činnosti (např. výsadby monokultur do rozlivového území svodnice, souhlas s čištěním toku a výřezy křovin, viz např. <https://lysanasspojuje.cz/na-mokradu-je-opet-zivo>).

Aktuální stav lokality

Bohužel při dubnové návštěvě bylo zjištěno, že mokřad je téměř bez vody. Na vině je nedostatek srážek, ale také nečinnost místně příslušného orgánu ochrany přírody a související škodlivé zásahy učiněné samosprávou města (viz níže uvedená fotodokumentace z místa mokřadu Žabák, odkaz na záznam z Českého rozhlasu a výňatky článků publikovaných v městských Listech Lysá nad Labem).

Vedení města neustále veřejně prohlašuje, že zde žádný mokřad neexistuje (viz 14. 8. 2021: <https://plus.rozhlas.cz/mokrad-zabak-podle-radnice-neexistuje-biologove-v-nem-pritom-nasli-chranene-a-8554816> a Listy Lysá nad Labem 2/2022):

Zaplavené pozemky na okraji Lysé

O dříve zaplavených pozemcích na okraji našeho města, kterým někteří říkají „mokřad Žabák“, už toho bylo napsáno víc než dost, tak jen stručně. V této lokalitě za Lysou nad Labem směrem na Stratov se žádný mokřad nenachází ani nenacházel. Realita je taková, že příčinou vyběžení bezejmenného vodního toku (svodnice) bylo úmyslné ucpání propustků na tomto toku, které v kombinaci se zanedbáním čištění svodnice a vydatnými srážkami na jaře 2020 vedlo k zaplavení přilehlých polí. V této lokalitě je vysoká hladina spodní vody a zároveň nepropustné jílové podloží, což způsobilo zadržení vody na delší dobu. Po opravení propustků a odstranění příčných překážek toku došlo postupně k poklesu vody na přilehlých pozemcích, které jsou v současné době suché a zemědělsky obhospodařované. Pokud se tedy někdo chlubí záchranou „mokřadu“, nebylo jednoduše CO zachraňovat.

Tuto skutečnost potvrdilo i biologické posouzení dané lokality, které město nechalo zpracovat. Z posouzení nicméně vyplynulo, že v části území, jímž má vést trasa plánovaného obchvatu Lysé nad Labem, se nachází některé chráněné druhy rostlin a živočichů. Za tuto část je území město samozřejmě připraveno zajistit náhradní biotopy, které by umožnily existenci přítomných druhů a zároveň sloužily jako biotopy pro záchranné transfery zvláště chráněných druhů živočichů vázaných na druhotný mokřad v místě stavby.

Výňatek ze článku s názvem „Na rovínu“ na str. 2 Listů Lysá nad Labem 2/2022 bez autora a podepsaný souhrnně jako „vedení města“.

Mezitím skupina studentů pod vedením zkušených krajinných architektů z FA ČVUT připravila velice zdařilé práce nastiňující vizi nejen Žabáku, ale i obce Lysá nad Labem. Projekty jsou přístupné na webu FA ČVUT: <https://www.fa.cvut.cz/cs/studium/ateliery/12141-atelier-salzman/atelierove-prace?semester=2021-zs> pod písmenem „C“ Lysá nad Labem.

Z nejaktuálnějšího podkladu (příl. 5) vyplynulo, že *při realizaci záměru však dojde i k ovlivnění biologicky cennějších biotopů a významnějších druhů živočichů, jejichž výskyt je v dané oblasti soustředěn především do území mokřadu v nivě Doubravského potoka, které bude realizací záměru přímo ovlivněno záborem stavby. Lokálně budou ovlivněny i biotopy dalších zvláště chráněných druhů mimo tuto lokalitu. Vlivem záboru významné části mokřadu a také v důsledku jeho fragmentace dojde k silnému snížení potenciálu této lokality pro výskyt přítomných druhů živočichů.* Podle studie Beleco by bylo žádoucí, aby *svodnice lemující severní okraj lokality získala přírodnější charakter, s meandrujícím korytem, které se bude postupně dále spontánně renaturovat, a přirozenou doprovodnou zelení (olšiny, vrbiny).*

Návrh na správní postup

Na základě výše uvedeného požadujeme prošetřit

1. jak OVŽP MěÚ Lysá nad Labem naložil se žádostí MŽP z 16. 6. 2020 (č. j.: MZP/2020/630/1289, Sp. zn.: ZN/MZP/2020/630/656, příl. 11) o zajištění odpovídající ochrany a péče o toto území formou ochrany registrace mokřadu jako významného krajinného prvku podle § 6 ZOPK, zda a jaká byla přijata opatření k naplnění návrhových bodů této žádosti. Tj. zejm. zajišťování dostatečného informování o zákonem chráněných zájmech v souvislosti s uvedenou lokalitou, a to včetně úlohy dotčeného orgánu v rámci správních řízení podle jiných předpisů apod. S ohledem na působnost OVŽP jde především o zájmy chráněné podle části druhé ZOPK, nicméně i v případě dalších zákonem chráněných zájmů (zejména pokud jde o výskyt zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů) jde ze strany OVŽP poskytování, v souladu s principy efektivity a dobré správy, také informace v této oblasti s případným odkazem na působnost ostatních orgánů ochrany přírody (v případě zvláště chráněných druhů působnost krajského úřadu).
2. jak OVŽP MěÚ Lysá nad Labem naložil s návrhy AOPK ČR z 27. 5. 2020 (č. j.: 01084/KK/2020, příl. 2), tj. zejm. s body týkajícími se kolize této lokality s trasou plánovaného obchvatu a možnou změnou ÚPD, která by mohla po vyřešení kolize s návrhem obchvatu Lysé nad Labem k využití část území k rekreaci a environmentální osvětě občanů (např. zpřístupnění části území, parková úprava navážky suti) a dále, jak se využily vhodné dotační tituly na podporu mokřadního ekosystému (např. tvorbou tůní, celkovou revitalizací území).
3. nečinnost OVŽP MěÚ Lysá nad Labem, a to včetně vyjmenování kroků, které OVŽP dělalo/nedělalo na tomto území od doby přijetí daných podnětů dosud (v příloze všechny podklady pro přezkum probíhajícího řízení).

Prosíme o výsledcích šetření informovat, abychom je mohli předložit na jednání Výboru pro životní prostředí a zemědělství Středočeského kraje.

Děkujeme za spolupráci.

S pozdravem

RNDr. Petr Petřík, Ph.D.

Předseda Okrašlovacího spolku čelákovického a člen Výboru pro životní prostředí a zemědělství Středočeského kraje

Seznam příloh:

1. Expertní studie_Zimová 2020-05-12.pdf – Expertní studie – Ekologický význam lokality Mokřad Žabák, Lysá nad Labem – Ing. K. L. Zimová
2. AOPK ČR odborné_posouzení 2020-05-27.pdf – Odborné posouzení mokřadní lokality „Žabák“ na okraji Lysé nad Labem a záměru na její zástavbu
3. Biologický-průzkum-2020-07-25.pdf – Biologický průzkum mokřadu Žabák – souhrn – RNDr. Radek Lučan, Ph.D. a kolektiv
4. Mokrad-Zabak_studie_Beleco 2020-10.pdf – Studie možného využití území mokřadu Žabák u Lysé nad Labem
5. Migrační studie Žabák 2022.pdf – Hodnocení vlivu závažného zásahu na zájmy ochrany přírody a krajiny dle § 67 zákona č. 114/1992 Sb., II/272 Litol – Lysá nad Labem, 2. stavba
6. OSČ podnět VKP-Zabak 2020-06-08.pdf – Podnět na vyhlášení registrovaného VKP od našeho spolku na OVŽP
7. Podnět k registraci mokřadu 2020-06-08.pdf – Anonymizovaný podnět k registraci VKP
8. Anonpodnět 3 2020-06-08.pdf – Anonymizovaný podnět k registraci VKP
9. Podnět zastupitelé 2020-06-09.pdf – Anonymizovaný podnět na registraci VKP
10. Návrh k registraci významného krajinného prvku Žabák 2020-06-16.pdf – Anonymizovaný podnět k registraci VKP
11. MŽP dopis mokřad_LnL-MěÚ 2020-06-16.pdf – Dopis MŽP pro OVŽP k zajištění ochrany mokřadu „Žabák“ v Lysé nad Labem
12. OVŽP MěÚ Lysá n.L. Sdělení 2020-06-30.pdf - Sdělení OVŽP k vyhlášení VKP Žabák
13. OVŽP MěÚ Lysá n.L. Pozvánka na ústní jednání 2020-08-11.pdf
14. OVŽP MěÚ Lysá n.L. Protokol z ústního jednání 2020-08-11.pdf
15. OVŽP MěÚ Lysá n.L. Záznam z ohledání 2020-11-26.pdf
16. KÚSK navrh_ZCHU_vyj_KUSK_OPK_Kk 2021-03-22.pdf – Vyjádření KÚSK pro HERPETA, z. s., k návrhu na vyhlášení zvláště chráněného území
17. OSČ žádost o informace na OVŽP 2021-07-21.pdf – Žádost o informace od našeho spolku na OVŽP
18. OVŽP MěÚ Lysá nad Labem – odepření poskytnutí informace dle 123-1998 Sb 2021-08-16.pdf
19. KUSK-odepreni_zpristupneni_informace 2021-10-07.pdf – Rozhodnutí KÚSK rušící rozhodnutí OVŽP
20. OSČ Odvolani 2021-08-30.pdf – Odvolání našeho spolku proti rozhodnutí OVŽP
21. OSČ Stížnost na neposkytnutí informací 2021-12-05.pdf – Stížnost/odvolání našeho spolku na OVŽP na neposkytnutí informací o životním prostředí a o svobodném přístupu k informacím a opětovné podání žádosti o informace
22. OVŽP MěÚ Lysá n.L. Poskytnutí informací dle 123-1998 Sb 2022-01-03.pdf – Odpověď OVŽP našemu spolku na naši žádost o poskytnutí informací o životním prostředí dle informačních zákonů